

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
 ФАКУЛТЕТ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Примљено: 23. 01. 2020

Орг. јед.	Бр. предмета	Датум пријема	Вредност пријема
	04-34/7		

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата	Ана Продановић
Уметничка област	Примењене уметности и дизајн
Име ментора	мр Оливера Стојадиновић
Назив уметничког пројекта	Речи у боји Хроматско типографско писмо са варијацијама у тежини
Комисија за писање извештаја	мр Оливера Стојадиновић, ред. проф. у пензији, ФПУ Илија Кнежевић, ред. проф. ФПУ Гордана Петровић, ред. проф. ФПУ мр Растко Ђирић, ред. проф. ФПУ др ум. Александра Јованић, доцент ФЛУ
Датум седнице Наставно уметничко научног већа на којој је именована Комисија	15. 11. 2019.
Број одлуке о именовању Комисије	03-13/153-VII/6

2. Биографија кандидата

Име презиме	Ана Продановић
Место и датум рођења	Чачак, Србија, 1991.
Адреса	Мозерова 66/17 11080 Земун
Телефон	060/3373512
<i>E-mail</i> адреса	anarty.prodanovic@gmail.com

Рођена 1991. године. Дипломирала на Факултету примењених уметности у Београду 2014. године, на смеру Графика и књига. Мастер студије завршила 2015. на истом смеру. Тренутно је на завршној години докторских студија из области Писма.

Од 2015. до 2018. године била је сарадник у настави на предмету Писмо на Факултету примењених уметности. Током школске 2018/2019. радила је као асистент на Рачунарском факултету у Београду, смер Рачунарски дизајн. У звање доцента на Факултету примењених уметности изабрана је 2019. године.

Бави се дизајном типографских писама, уметничком графиком и калиграфијом. Суоснивач студија LetterPalette за дизајн и дистрибуцију типографских писама.

Објављена типографска писма:

- Пленер (2018), вишеслојно хроматско писмо од четири тежине и две додатне стилске варијације.
- Обла (2017), писмо од седам тежина у усправној и курзивној варијанти.

Награде и признања из области Писма:

- Прва награда у категорији за ћирилицу на међународном конкурс за типографско писмо 11. Granshan, Јереван, Република Јерменија, 2019.
- Награда за ћирилично типографско писмо на конкурс Modern Cyrillic, у организацији студија Paratype, Русија, 2019.
- Признање за типографско писмо на конкурс 11. Грифон, Графички колектив, Београд, 2016.
- Специјално признање у категорији за ћирилицу на међународном конкурс за типографско писмо 9. Granshan, Јереван, Република Јерменија, 2016.
- Награда Merit Winner за типографско писмо (студентска категорија), на конкурс PRINT's Typography & Lettering Awards, часописа PRINT Magazine, САД, 2017.
- Награда из фонда „Стјепан Филеки“ за најбољи рад из области Писмо на мастер студијама, Факултет примењених уметности, Београд, 2016.

Важније изложбе:

- Речи у боји, самостална изложба, Галерија СКЦ, Београд, Дом културе, Чачак, 2019.
- Грифон – изложба изабраних радова, Графички колектив, Београд, 2018, 2016.
- Мајска изложба графике београдског круга, Графички колектив, Београд, 2018, 2017, 2016, 2015, 2013.
- Треће међународно тријенале графике, Уметнички павиљон Цвијета Зузорић, Београд, 2017.
- GRANSHAN 2016 Winner Exhibition, symposion in Raabs/Тауа (Аустрија), Atyp1 in Montreal (Канада), GRANSHAN Conference in Yerevan (Република Јерменија), 2017.
- 16Th International Triennial Of Small Graphic Forms, Łodz (Пољска), 2017.
- Изложба мале графике, Графички колектив, Београд, 2016, 2015, 2014, 2013.

Публикације са објављеним радовима или употребљеним типографским писмима:

- Dirk Gebhardt, Play Life – Neighbors in the Western Balkans, Karlsruhe, Slanted Publishers, 2019.
- Yearbook of Type III, Karlsruhe, Slanted Publishers, 2018.

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Предмет рада докторског уметничког пројекта је израда вишеслојног хроматског писма у више тежина применом мултимастер технологије, на основу чега је настало више стилских варијација овог писма, као и његово извођење у варијабилном формату.

Писмо *Пленер*, настало у овом докторском пројекту, састоји се из три слоја којима могу да се мењају боја и степен транспаренције. Особина транспаренције је кључна, пошто се облици смештени у слојеве међусобно преклапају, тако да се, осим три боје које су додељене слојевима, јављају и боје добијене преклопима. Скице за слова су рађене руком, фломастерима у боји, односно четком, па се свако слово састоји из елемената неформалних облика спојених у ликовну композицију одређену његовом геометријом. Ефекат преклапања карактеристичан је за уметничку графику, што је свакако представљало један од извора инспирације за ово писмо.

Основна фамилија састоји се од по три фонта (за сваки слој по један), у четири тежине. Да би се олакшала употреба ових фонтова при слагању текста, креирана је екстензија за програм АдобИ Индизајн, специјализован за обликовање текста, која олакшава коришћење ових фонтова.

Поред основне фамилије, у којој се варира тежина равномерно у свим слојевима, направљене су и две додатне фамилије у којима су комбиноване различите тежине. Ова писма имају другачији изглед, а на њима су додатно кориговани размаци ради исправног функционисања.

Писмо је изведено у форматима који се користе у штампи и на вебу. Појединачни фонтови у веб формату користе се слично као и фонтови за штампу, док се у оквиру варијабилног формата све тежине уједињују у један фронт, па је цела фамилија сведена на три фонта, за сваки бојени слој по један, док су тежине доступне у континуалном низу.

Писмо *Пленер* подржава већину европских језика који користе латиницу, као и руску и српску ћирилицу. Садржи програмиране опентајп функције: лигатуре, пропорционалне, табеларне и курентне цифре, експоненцијалне бројеве и разломке.

Структура која се заснива на комбинацији бојених слојева и променљивих облика омогућава писму *Пленер* бројне варијације и разноврсну примену. У оквиру рада истраживани су модалитети примене оваквог писма у дигиталним и штампаним медијима, као и оправданост развијања тежина у оквиру хроматског писма.

Током студијског боравка на Универзитету у Љубљани испитивана је читљивост овог писма у штампаним медијима и на екрану, као и утицај обојености писма на читљивост у малим величинама.

Један део писаног рада односи се на испитивање улоге визуелне природе писма у тумачењу и илустровању литерарног садржаја, као и особина типографије да визуелним средствима (бојама и облицима) утиче на усмеравање пажње читаоца. Одабрани делови филозофских списа Лудвига Витгенштајна, који говоре о боји, сложени су писмом *Пленер* на начин који одсликава њихов садржај, избором боја и начина компоновања.

То је уједно била и тема изложбе *Речи у боји*, приказане паралелно у две поставке, у Дому културе у Чачку и Галерији СКЦ у Београду, марта 2019. године. Овај сегмент докторског пројекта представљен је на конференцији СмартАрт – уметност и наука у примени „Од инспирације до интеракције” одржаној у новембру 2019. године, у раду под насловом „Типографско писмо и филозофија Лудвига Витгенштајна”.

Посебно је направљена презентација на интернету у којој су представљене све три фамилије. На посебној страни су приказане интерактивне могућности које пружа варијабилни формат, са командом помоћу којих се бирају боје појединих слојева и континуално мења тежина добијене комбинације помоћу клизача. Осим тога, направљена је и анимација која користи могућности које пружа кодирање. Овај рад приказан је на изложби СмартАрт која је одржана у Конаку кнегиње Љубице 29. 11–15. 12. 2019. године.

За писмо *Пленер* Ана Продановић је у 2019. години добила две награде на значајним међународним конкурсима.

4. Оцена остварених резултата

У свом докторском раду, Ана Продановић је остварила вредне резултате у оба његова сегмента, уметничком пројекту и писаном раду.

Уметнички пројекат је развијен шире него што је то у пријави теме било предвиђено. Током рада појавиле су се нове могућности за реализацију, као и за тестирање резултата и презентацију пројекта у различитим медијима, које су допринеле развоју првобитног плана.

Основни задатак, израда хроматског писма у више тежина применом мултимастер технологије, оригинална је идеја која није пре овога била реализована, а један сродан пример, мада суштински различит, појавио се тек када је овај докторски пројекат већ био у завршној фази. Било је неопходно истражити више различитих софтвера за пројектовање фонтова, пошто је у питању комбинација двају разнородних поступака које стандардним поступцима није било могуће ујединити. Једини програм у коме се то показало изводљиво, применом одређеног прилагођеног параметра, био је програм Glyphs, доступан искључиво на Mac OS оперативном систему, односно Apple рачунару.

По завршетку прве фамилије у којој су слојеви паралелно мењали своје тежине, јавила се идеја о међусобном комбиновању слојева са различитим тежинама. Због дисхармоније у размацима, ове комбинације су морале да се појединачно подешавају, па су формиране још две алтернативне фамилије са изабраним комбинацијама тежина.

Током реализације појавили су се различити специфични проблеми који су били решавани сопственим напорима, с обзиром на то да нису постојали слични примери који би могли да послуже као узор. Један од таквих је било решавање размака и керна, који су морали да се посебно раде за сваку од алтернативних фамилија.

Идеја о преклапању транспарентних бојених слојева није нова, али слободни облици настали на основу руком рађених скица чине ово писмо јединственим по својој концепцији и изгледу. Писмо има различите могућности примене. У мањим величинама може се користити за слагање текста, а његове ликовне вредности долазе до изражаја у већим величинама.

Писмо је изведено у различитим форматима, тако да је применљиво у разноврсним медијима, у штампани и на екрану. Тестирана је његова читљивост на екрану, при промени различитих параметара, помоћу уређаја за праћење покрета очију, као и читљивост у штампани, на основу брзине читања текста. Резултати показују добру читљивост писма у малим величинама.

Варијабилни формат фонтова је нова појава и његова примена је ограничена, будући да су само најновије верзије програма за слагање текста и приказивање на интернету оспособљене да га примењују. При томе су у предности програми за веб, пошто напредно кодирање омогућава директну, као и интерактивну примену функција фонтова у варијабилном формату. Ана Продановић је осмислила и реализовала интерактивну интернет апликацију која омогућава избор боје за сваки појединачни слој и промену тежине помоћу клизача, укључивши на тај начин свој уметнички пројекат у најсавременије трендове у области писма.

Писани рад је садржајан и има аналитички карактер. У њему се објашњава начин реализације уметничког пројекта, као и историјски извори и савремена достигнућа у области писма која су у уској вези са темом. Подељен је у неколико поглавља у којима се анализира специфичност типографског писма у савременим условима, објашњава се израда писма које је предмет докторског уметничког пројекта, описује се тестирање писма и образлажу начини његове употребе. У завршним поглављима разматрају се начини на које типографско писмо може да креира додатно значење, као и примена хроматског писма *Пленер* на одабраним филозофским текстовима Лудвига Витгенштајна, уз коришћење литературе из области теорије медија и филозофије.

5. Критички осврт Комисије

Многи аспекти овог рада сведоче о мултидисциплинарности области писма у савременим условима, с обзиром да процес пројектовања савременог типографског писма, поред уметничког обликовања, укључује знања и поступке које припадају различитим научним областима. Пројектовање словних облика подразумева познавање геометрије, почев од основних законитости, па до ефеката оптичких илузија. Савремени фонтови садрже програмиране функције које аутоматски извршавају специфичне типографске захтеве. Хинтовање, неопходно за добру растеризацију у малим величинама, такође је врста програмирања. Мултимастер технологија је сложена метода заснована на интерполацији и екстраполацији векторских облика. Програмирање посебног макроа за примену овог хроматског типографског писма у програму за слагање InDesign, такође је део овог рада. Примена на интернету захтева познавање кодирања, посебно најновијих могућности које пружају HTML и CSS језици.

Напретком технологије у области пројектовања типографског писма, последњих година долази до великих промена и отварају се нови правци развоја. Најновији, варијабилни формат представља инспирацију за различите иновативне идеје. Ове процесе подржавају напредне верзије програма за израду фонтова, као и константно усавршавање начина за примену типографије на интернету.

Током рада на овом докторском уметничком пројекту, докторанткиња прати најновија сазнања у области писма и примењује их у реализацији и презентацији свог рада у штампи и на интернету.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

Докторски уметнички пројекат Ане Продановић је оригиналан рад из области пројектовања писма који представља вишеструки уметнички допринос, како у концепцији и реализацији, тако и у начину примене у различитим медијима.

Хроматско типографско писмо у три транспарентна слоја који се преклапају, са континуалним распоном тежина изведених применом мултимастер технологије, представља иновацију у области типографског писма, која је запажена и награђена на међународним конкурсима из ове области.

Писмо је изведено у различитим форматима и има примену у штампи и на екрану. Резултати тестирања показују добру читљивост писма у малим величинама у оба медија. Варијабилни формат писма даје му способност интерактивности на вебу.

Својим ликовним карактеристикама које проистичу из слободних, руком рађених скица, ово писмо се издваја од других хроматских писама својом концепцијом и изгледом.

Посебан допринос чини анализа конотација, односно додатних значења које може да произведе типографско писмо, као и уметнички рад који илуструје ову тезу у виду типографских композиција заснованих на одабраним филозофским текстовима Лудвига Витгенштајна.

Комисија сматра да ће овај докторски уметнички пројекат бити од велике користи, са једне стране као садржајан увид у најновија сазнања и методе реализације и примене када је у питању типографско писмо, а са друге стране као основа и инспирација за нове идеје у овој области.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

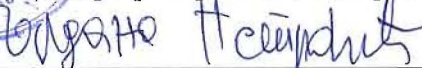
мр Оливера Стојадиновић, ментор
редовни професор у пензији, ФПУ, Београд

Илија Кнежевић,
редовни професор, ФПУ, Београд

Гордана Пешировић,
редовни професор, ФПУ, Београд

мр Рашко Бирић,
редовни професор, ФПУ, Београд

др ум. Александра Јованић,
доцент, ФЛУ, Београд

